

Het wapen van Sint-Anna ter Muiden

Johan Ballegeer

Hoge Raad van de Adel 1817

In zijn werk over St. Anna ter Muiden(*) maakt H.Q.Janssen zich behoorlijk druk over de blazoenering van het wapen van Sint Anna. Zelden heb ik in een boek dergelijke lange, verontwaardigde, gedegen en opgewonden voetnoot gelezen als noot 34.

Opwinding is zelden opwindend. Voetnoot 34 is niet minder dan drie bladzijden lang, van 42 lijnen van 62 aanslagen wat 7812 driftige machinetikken betekent. Je begrijpt dat we ze niet weergeven.

Laten we even de zaak nuchter-historisch bekijken.

Eerst en vooral heraldiek is een zaak van symboliek en symboliek is nooit eenduidig.

In Siersma (***) komt het wapen van Sint Anna niet voor. De akte afgeleverd door de Hoge Raad van Adel bij breve van 31 juli 1817 luidt aldus: *van keel beladen met een anker van sabel, ver(ge)zeld ter regter- van eene zon en ter linkerzijde van eene halve maan, beide van goud, en van achter vastgehouden door een griffioen, van boven van keel en van onder van sabel. (zie bovenblad)*

1. Het anker wijst in de wapenkunde op havenstad, maar wat dan met Venlo? En Steenwijk? En Egem (West-Vlaanderen) en Fouleng (Wallonië). Maar anker wijst ook op hoop en op verlossing.
2. Zon samen met maan wijst enerzijds op dag en nacht, maar ook op mannelijk-vrouwelijk.
3. Griffioen: wijst op a. Heerschappij over land en zee; b. de twee naturen van Christus c. strijdbaarheid.

Laten we grif aannemen dat St. Anna's griffioen gewoon „land en zee” betekent.

Waarover maakt H.Q.Janssen zich nu eigenlijk druk? Het bodeswapen dateert hoogstens uit de 17e eeuw zegt Janssen.

Hierbij geven wij in elk geval een afbeelding van het schepen zegel uit de 15e eeuw (Sigillum scabinorum et burgensium ville de muda ad conractus).(zie blad?)

Verder maakt Janssen zich boos omdat het anker nu eens sabel (= zwart), dan weer goud (= geel) of sinopel (= groen) wordt voorgesteld. Ook de kroon waarmee het wapen gedekt is vindt geen genade in zijn ogen.

De wapenstukken: Over het anker geen twijfel. Het is een anker. Maar moet het nu met het dwarsstuk naar boven of met de kromme kant? Janssen is niet erg duidelijk, maar laat doorschemeren dat hij het wapen met de kromme zijde naar boven wil, dat was oorspronkelijk zo beweert hij. Ja, in de 15e eeuw. Nee, in 1571 (Pourbus zie Blad?) stellen we vast. Hoe moet een anker? Er blijkt hier geen vaste heraldische wet; noch

in Nederland, noch in Vlaanderen, noch in Wallonië. Met de kromme zijde naar boven staan Goederede (NL) en Texel (NL) en Fouleng (W), met de stok naar boven staan, dan weer Venlo (NL) Steenwijk (NL) en Egem (VL), Delfzijl (NL).

Ook over zon en maan zegt Janssen zijn zegje. Aanvankelijk zegt Janssen stond er in het wapen rechts (in de heraldiek is rechts links en links rechts) een ster en werd pas later een zon. Nu zien we in de afbeelding uit 1571, wel degelijk een zon.

En, weer Janssen, aanvankelijk was de maan liggend afgebeeld, want het is een Turkse maan en die mochten die van Mude voeren ... „, nadat zij eens den Turken eene gewigtige dienst ter zee hadden bewezen, en dat in oude tijden, uit dankbaarheid hiervoor, alle burgers van MUDE in Turkije gastvrij ontvangen en bevoorregt werden”.

Dat moeten Mudense truckers maar eens gaan vertellen in Turkije. Wat er van zij, liggende manen komen veelvuldig voor in wapens: Hoeke, Oostkerke, Ter Hulpen en in Nederland in Angerlo, Obdam, Hedel, Rijnsaterwoude. Maar evenveel „staande „ manen vinden we in Ameland, Bergschenhoek, Doesburg e.a. gemeenten.

Begin van de 18e eeuw

Hoe moet het nu ?

Zou dat verhaaltje van die Turken gewoon geen „hineininterpretierung” zijn ?

Zou men zich niet best gewoon houden aan wat de Hoge Raad van de Adel in 1817 dekreteerde, maar dan wel met de griffioen in de stand zoals hij op de pomp en in het zegel uit de 15e eeuw voorkomt.

Tenslotte willen we er op wijzen dat het wapen van Mude, als lid van de Smalle Steden, driemaal voorkomt in het stadhuis van Brugge. Eerst en vooral in de gevel, dan in een brandvenster in de Houtartzaal en ten slotte boven het tiende tafereel in de Gotische zaal. Hoe het daar telkens weer geblazoeneerd is? Nee, we willen je de vreugde van het ontdekken niet vergallen. *Vade et mire.*

(*) H.Q.Janssen. St.Anna ter Muiden, enz. Van Beuthem em Jutting. Middelburg, 1850.

(**) Kl.Siertsma. De gemeentewapens van Nederland. Prisma. Antwerpen, 1960.

(***) M.Servais. Wapenboek van de provinciën en gemeenten van België. Gemeentekrediet. Brussel,1955.